

באהבה ובאמונה

50 שנה של יהדות באהבה
מכון מאיר
בהוצאת מכון מאיר
ע"ש אליעזר מאיר ליפשיץ הי"ד

בס"ד • יג טבת ה'תשפ"ו יחי • גליון 1539 • נא לשמור על קדושת הגליון

כניסת השבת: ירושלים 16:10 ת"א 16:28 חיפה 16:17 ב"ש 16:26
צאת השבת: ירושלים 17:26 ת"א 17:27 חיפה 17:24 ב"ש 17:25

נכון לעכשיו
הרב דב ביגון ראש מכון מאיר

אחיו הקטן יגדל ממנו

יעקב אבינו, בבואו לברך את בניו של יוסף, שיפל את ידיו ככתוב "וישלה ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר, ואת שמאלו על ראש מנשה, שכל את ידיו כי מנשה הבכור" (בראשית מח יד). רש"י מפרש "שכל את ידיו", מלשון חכמה ודעת, כי יודע היה כי מנשה הבכור ואף על פי כן לא שת ימינו עליו. ואכן כאשר יוסף אומר ליעקב אביו "לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו וימאן אביו ויאמר, בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגויים" (מח יח-ט). והטעם לכך שאפרים הקטן יגדל ממנו, הוא שעתידי יהושע לצאת ממנו, אשר ינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל (עיין רש"י שם). מבטו של יעקב אבינו, חודר אל העתיד לצאת מאפרים, הוא יהושע בן נון המנהיג שבידו הפקיד משה רבינו את כיבוש הארץ והנחלתה וכן את לימוד התורה בישראל - התפקיד היותר גדול בדורו.

נכון לעכשיו, דורנו מקביל לדורו של יהושע בן נון. יהושע בן נון הנהיג את האומה לכיבוש הארץ והנחלתה אחרי ארבעים שנות מדבר, ובדורנו אנו שבים לארץ חיינו ומתיישבים בה אחרי אלפיים שנות גלות המשולות למדבר. וכשם שיהושע לא היה רק מנהיג מדיני ומצביא שהנהיג את האומה במלחמה, אלא היה גם תלמיד חכם שלמד ולימד תורה את עם ישראל, כך גם בדורנו - אין זה מספיק להקים מדינה, לכבוש ולהתיישב בארץ ישראל, צריך גם שהאומה תלמד תורה, שהתורה תהיה נחלת העם כולו. כידוע לימוד התורה מאז ומעולם חיוק את רוח העם גם במצבים היותר קשים ומסובכים. כאשר היינו בחשכת הגלות התורה נתנה לנו כוחות לשרוד. קל וחומר בעלייתנו לארץ ישראל, לימוד התורה נותן חיים לא רק לפרט אלא לכלל ישראל.

צו השעה לחזק את רוח האומה. ובמיוחד בימים הללו, כאשר אנו עדים למשבר מוסרי ורוחני מבית ואיומים ולחצים על מדינת ישראל מחוץ. ואין לך דבר מחזק יותר את האומה מאשר יניקה משורשיה, דהיינו, מהתורה ומהמסורת היהודית, כפי שעשה זאת יהושע בן נון. נלך בדרכו של יהושע בן נון בכיבוש הארץ ויישובה, ובחיוזק לימוד התורה, ומתוך שנתחזק וננצח את אויבינו, יתקדש ויתגדל שם השם בעולם, כפי שאנו אומרים יום יום בקדיש: "יתגדל ויתקדש שמיא רבא".

השבוע הלך לבית עולמו **הרב מנחם בן יעקב זצ"ל**, שהלך בדרכו של יהושע בן נון, הרביץ תורה והעמיד תלמידי חכמים למאות ולאלפים, במכון מאיר ובכל רחבי הארץ, חניך לאהבת הארץ ולאהבת המדינה, וכל זאת מתוך אהבת תורה עצומה!

תנחומינו למשפחת בן יעקב היקרה!
יהיה זכרו ברוך ונשמתו צרורה בצרור החיים
מהמצפה לישועה השלמה

לרוב הנפן ב"ש

גבורת הרוח וגבורת העוז הרב יורם אליהו \ 3

אסיף
הרב אמיר דומן \ 2

שבט אפרים והדגים
הרב אהרן טרבלסי \ 3

"שבילי" נברא העולם
הרב יואב מלכא סיפור \ 4

על הרגלים או על הברכיים
הרב ליאור לביא \ 5

האם הגר"א למד תורה אצל רבנים?
הרב שלמה אבינר \ 8

פקוד יפקוד
הרב חגי לונדין \ 8

החזרה בתשובה בנישואין
אסתר אברהמי זוגיות \ 6

הצוואה החינוכית של יעקב אבינו
אורית דהן חינוך \ 6

נצחו אראלים את המצוקים

"מכון מאיר" מתאבל מרה על הסתלקותו לגנני מרומים של הרב הגאון

הרב מנחם ב"ר אליעזר בן יעקב זצ"ל.

אוהב ומאהיב תורה לאלפי תלמידים, שהרביץ תורה ב"מכון מאיר" למעלה מארבעים שנה והעמיד תלמידים רבים, אשר ממשיכים ללמד תורה ולקרב רחוקים באהבה כדרכו בקודש ברחבי ארצנו הקדושה.

תנחומינו לרבנית תליט"א לבנו ולבנותיו ולצאצאיו.

בנחמת ציון וירושלים תנוחמו.

יושבים שבעה בבית המשפחה רח' עמרם גאון 41, קומה 3.

הרב דב ביגון ו"בית מכון מאיר"

לתרומות למכון מאיר:
בטלפון 02-6461328
באתר meirtv.com
או סרקו את הברקוד

• אלפי שיעורים
• קירוב רחוקים
• מאות תלמידים
• ערוץ ילדים
• אולפן גיור

היו שותפים

בהוספת יהדות באהבה!

לע"נ הרב מנחם בן יעקב זצ"ל

הייתה בו תמימות, כמו של ילד הרואה את העולם בעיניים טהורות ואוהבות, ומאידך הייתה לו הסתכלות מקיפה וחודרת בכל שאלה, כמו של דעת זקנים, מלאים בתבונה מעמיקה ועצה נכונה לכל דורש. אהבנו אותו כולנו אהבת נפש.

התענגנו משבת עד לשבת הבאה, לשמוע את קריאת התורה המופלאה שלו. ביקשנו יום יום, לגעת בשולי גלימתו של האיש הגדול הזה, לזכות לחיוך ולמילה טובה שלו, ואם יש צורך אז גם להערה ותוכחה מגולה קלה, מתוך אהבה מסותרת.

במרומים, קרוב לכיסא הכבוד, בין גדולי האומה לדורותיה, נמצאת נשמתו הטהורה של רבי מנחם, ומשם תמשיך כמו בהיותה איתנו, לנחם, לעודד, ולהאיר את דרכנו.

תהא נשמתו הטהורה צרורה בצרור החיים!

הרב שמעון בן ציון

רבי מנחם - האדם הגדול בענקים!

יש תלמידי חכמים שראשם מגיע השמימה, והם בעולם גבוה הרבה מעל לארץ.

יש תלמידי חכמים שמעורבים בדעת עם הבריות, ראשם ורובם עסוקים בפותרן בעיות וסיבוכי העולם, ועל כן ברכתם ניכרת יותר בארץ.

אך יש כאלה שעולים ויורדים בסולם, כמו המלאכים שראה יעקב בחלומו. לעיתים הם משתעשעים עם מלכו של עולם, בתורה ובתפילה ובהתייחדות נשמית עמוקה לחזות בנועם השם ולבקר בהיכלו - ולעיתים הם שבים לארץ ועוסקים בשמחה בשאלות היום יום, והם כתובת לכל ופתרון לכל קשיי-יום. רבי מנחם בן יעקב המופלא זצ"ל חיבר שמיים לארץ, וארץ לשמיים.

ענק בתורה. מגדולי מבארי הגמרא בדורנו.

מתייחד עם קונו בעולמות עליונים בתפילה - וענק באהבת כל אחד מישראל, באבהות מופלאה לא רק לצאצאיו נ"י, אלא אבא ממש לאלפי תלמידיו/בניו ממש.

לחיות אמונה

הרב אמיר דומן עורך "ערוץ מאיר"

לשאלות באמונה, עצה והדרכה: amirduman@gmail.com

אסיף

כל כך בולט וזועק מוטיב ה"איוסף" בפרשתנו, פרשת ויחי, עד שנדמה שסוף חומש בראשית הוא "קרב מאסף" לקראת החורף הגלוי הקשה הצפוי למשפחת יעקב.

"וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֵגִידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֲחֻכְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. הַקְּבֹצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב...".

"וַיִּכַּל יַעֲקֹב לְצוֹת אֶת בְּנָיו וַיֹּאסֶף רְגְלָיו אֶל הַמָּטָה וַיִּגְוַע וַיֹּאסֶף אֶל עַמּוּנוֹ וְכָל זֹאת מַלְבֵּד כָּל אֲזֻכּוּרֵי שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁנִּקְרָא כּוֹלוֹ עַל שֵׁם הָאִיֶּסּוֹף: "וַיִּתְהַר וַיִּתְּלַד בֵּן וַיִּתְּאֶמֶר אֶסֶף אֶלּוֹקִים אֶת חַרְפְּתִי: " רחל ראתה ביוסף את מי שבזכותו אסף ה' את חרפתה. אמנם היא לא הסתפקה בכך, ולא ראתה בו רק "פרק סיום" לתקופה העצובה של עקרותה:

אסיף "ותקרא שמו יוסף" - על שאמרה 'אסף אלוקים את חרפתי' ואם כן תקראהו 'אסף' יו"ד של יוסף למה? על שם שנתפללה 'יוסף ה' לי בן אחר'. **הרי שם זה משמש שני אמירות: אסף ויוסף" (רשב"ם).**

כי באמת ה"סוף", כמו סוף-מפתן הבית, משמש כלפי פנים וכלפי חוץ, לאחור ולפנים. זהו סוד אלוקי שפגשנו בו כעם במתן תורה: "אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דָּבַר ה' אֶל כָּל קְהֵלְכֶם בְּהַר מֹתָן: הָאֵשׁ הָעֵנָן וְהַעֲרָפֶל, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף" (דברים ה'). וכידוע, חז"ל גילו שמה שנראה על פניו כסיום ההתגלות החד-פעמית בסני, הוא פתח לגילוי אינסופי אלוקי שלא פסק ולא יפסוק לעולם.

זהו גם סודו של משיח בן דוד שהתגלה ליהודה בדרך בלתי צפויה על ידי תמר: "ולא יסף עוד לדעתה". מה שיהודה הבין בעקיפין, הוטבע ביוסף מלידתו: כל "סוף" מאסף ומסכם את מה שקדם לו. זה דבר אחד. אבל בדיוק מסיבה זו הוא אינו עומד במקום ומתרפק על העבר, אלא מהווה פתח להוספה ותוספת חיים חדשים שיצמחו מתוך כל מה שקדם.

אולי לכן יוסף הוא נוטר סוד הגאולה: "פקוד יפקוד אלוקים אתכם". בעוד עלולים ישראל לחוש שהגלות סוגרת עליהם ומכבידה את ידה הקשה והאכזרית כדי לשים "סוף" לחזון עם ישראל, חלילה, - כבר גילה יוסף מראש את סוד הסוף שמתהפך להתחלה ולגאולה חדשה. וכבר אמרו חז"ל: " כל מה שאירע ליוסף אירע לציון", ונקראו כל ישראל על שם יוסף, שנאמר: "נוהג כצאן יוסף".

סיפור מותו של יעקב שמתחיל ב"האספו - הקבצו" ומסתיים ב"ויאסוף רגליו - ויאסף אל עמו", מגלה גם הוא סוד נוסף מסודות ה"סוף" - הקץ. חז"ל אמרו שיעקב "ביקש לגלות את הקץ" לבניו, בצוותו עליהם להיאסף ולהיקבץ. ההתכנסות וההתאחדות של שבטי ישראל "כאיש אחד בלב אחד" במעמד הר סיני הביאה לנו את התורה מן השמים, וגם כאן חשב יעקב שאפשרי גילוי אלוקי של תכלית כל התכליות. ואמנם פתחו כולם ואמרו: "שמע ישראל - כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד". אך הסתלקה שכינה, ונסתם הקץ. מדוע? מה הבעיה? יש "לב אחד" אז מה חסר?

טועמיה חיים זכו

לימוד ליל שישי במכון מאיר
יום חמישי י"ט בטבת

שיעורים
20:30 **אור החיים על הפרשה**
21:30 **חסידות בפרשה**
עם הרב אייל ורד
23:00 **אורות השבוע עם**
הרב רן בן משה

בואו לאסוף את האור של שבת כבר בליל שישי

צילונט יוגש ללומדים

התורה הגויאצלת

שיחות

הרב צבי יהודה לפרשת ויחי

גבורת הרוח וגבורת העוז

לימדנו הרב צבי-יהודה - ספר בראשית נקרא ספר הישר, כפי שהדבר מוזכר לגבי מלחמות יהושע. יהושע הוא תלמידו של משה רבנו, אין אצלו רגע אחד של ביטול תורה, ויחד עם זה הוא המצביא של כל ישראל, ומשה שולח אותו לבחור אנשים ולהילחם בעמלק, איש התורה הוא איש הצבא המכניס את העם לארץ ישראל. הוא תלמידו של משה רבנו בתורה ובארץ, כי הכל עניין אחד. שקידת התורה מחייבת את סידור תוקף המלחמה.

ספר יהושע הוא ספר ההתנחלות שלנו, וכשאין איש הצבא עסוק ממש במלחמה, חוזר הוא ללימוד תורה, לכן כאשר הם לא עסקו במלחמה בפועל, ורק צרו על יריחו בא מלאך שר צבא

הרב יורם אליהו
ר"מ במכון מאיר

ואת שתיהן צריך לחזק. יש להבין בדעה ישרה שללימוד התורה יש ערך במובן הלאומי והוא אינו פירוד וניתוק ולכן יש מקום לדחייה.

השאיפה של תלמיד ישיבה היא לגדול בתורה ולהיות תלמיד חכם, וזה חשוב כיום לעם ישראל ודרוש מאוד שיהיו תלמידים חכמים. יש צורך באנשי צבא ונשק ולא פחות מזה יש להרבות באנשי תורה ואמונה. צריך לזכור שלגוף הישראלי יש נשמה והיא התורה, ושניהם מהווים גילויים שונים של אותה חיוניות אלוקית. קודשא בריך הוא, ישראל ואורייתא חד.

הוסיף הרב צבי יהודה, כל קיצוניות אינה צודקת: לתבוע מתלמידי הישיבות ללכת לצבא? חס ושלום! שלעולם לא ילכו? חס ושלום! אין שום מקור בהלכה לפטור של תלמידי ישיבה מצבא, אבל מצד שני אי אפשר לסגור את הישיבות חס ושלום, וראשי הישיבות חייבים לעמוד על משמרת הגדלת התורה בישראל, כולנו מצויים במצוות הצבא, אבל יחד עם זה יש לנו אחריות על תקומת התורה בישראל, יש לראות את הדברים בשלמותם, ומתוך גבורת הרוח של "יגדיל תורה ויאדיר" נגיע גם לגבורת העוז.

ה' להוכיח את יהושע על ביטול תורה (כדברי חז"ל במגילה ג, א, ועירובין). בזמן המלחמה הוא עסוק במצווה דאורייתא, אבל כשאין הוא חייב לשרת בצבא, אז הוא חייב לחזור לישיבה לשקוד בתורה. גם בני ישיבה שייכים לצבא. כשהמצב הוא שיש אנשים שאינם חייבים לאחוז בנשק, וכיוון שתורתנו אומנתנו, עלינו לעסוק בתורה. אבל כשיש צורך להשתייך לצבא, כל אחד מאתנו לפי חשבון אישי - אז גישתנו היא חיובית, מי שהולך לצבא על-פי צו, בוודאי אינו מנותק מדבר ה' בגלל היותו מעוכב מלעסוק בתורה, אנו שייכים לכלל ישראל ולמדינה בלב ונפש. ויחד עם זה מסורים לתורה ומתוך כך מתברר החשבון מי ומתי הולכים לצבא.

בשיחות הרצ"ה - תלמוד תורה (111), הוסיף רבנו, שבפגישה משותפת של ראשי הישיבות עם אנשי הצבא הרב אמה, אין פטור! אנהנו לא מנותקים מכלל ישראל. אנהנו לא משתמטים אלא דוחים, קודם כל יש ללמוד כמה שנים בישיבה, לגדול בתורה ולהתחזק ביראת שמים, ואחר כך אפשר ללכת לצבא, ולכל אחד יש את החשבון האישי שלו, יש כאן שתי מצוות כלל ישראליות

עומק הפרשה

הרב און טרבליס ר"מ במכון מאיר

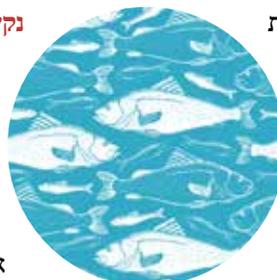
של אביו לעלות לארץ ישראל ומכוחו הפך למנהיג הכניסה לארץ. ואכן המדרש מחבר את ההנהגה של יהושע לאביו נון, ויתרה מזה לשמו המיוחד של אביו שמרמז על הדג. "מי ששמו כשם הדג בנו מכניסין לארץ". כלומר מכיוון ששם אביו היה כשם הדג, זכה יהושע להוביל את ישראל בכיבוש הארץ וחילוקה.

לפי זה ברכת יעקב מוארת באור חדש. וידגו בקרב הארץ - בני יוסף ובעיקר אפרים יעתיקו את הטוב שיש בדגים ממעמקי הים אל מרחבי הארץ. בא" צריך לקחת יסודות מהדגים שבים ולהעביר אותם לחיים הארציים. שמו של אביו של יהושע ביטא את רצונו ושאיפתו, ובעומק, את שאיפתם של כל בני אפרים שנבעה מברכת יעקב אבינו, לבנות בארץ ישראל חיים עם הטוב והמוכרח שמסמלים הדגים. הרש"ר הירש⁶ מסביר שהדגים חיים במקום נבדל מיושבי האדמה, שבעומדם על שפת הים אינם רואים את החיים הנמרצים והמלאים של הדגים במעמקי הים. כך גם חיי עמ"י נבדלים ושונים משאר העמים. "כך גם נהלו בני משפחת יעקב את חייהם העצמאיים. הם יחיו בקרב הארץ בתחומם הנבדל שאין לעולם מסביבם אפשרות כניסה אליו, ולא מושג על המתרחש בתוכו. הם יחיו כדגים במים בקרב האנושות על הארץ".

נוסף על כך, הדגים נבראו מהמים שהם מקור הטהרה בעולם, לכן הן בריות טהורות מטבעם. במבול מתו כל בעלי החיים, אך רק אלו שהיו ביבשה. "כל אשר בחרבה מתו". המהר"ל⁷ מסביר המשך המאמר בעמוד 4 <

אמנם החיבור העמוק והמפתיע ביותר נמצא בשמו של יהושע המנהיג שיצא משבט אפרים, שהנהיג את ישראל בכניסה וכיבוש הארץ. שמו המלא הוא יהושע בן נון. נון בארמית פירושו דג, "נוני ימא". לכן שמות של דגים רבים קיבלו את הסימנים נון, תמ-נון (דג השמונה) אמ-נון, שפמ-נון ועוד. אין זה צירוף מקרים שהמנהיג הגדול והמפורסם שיצא משבט אפרים נקשר בשם הדג. אם כך, עלינו להבין מי הוא נון אביו של יהושע ומה השייכות שלו לכיבוש הארץ.

לשבט אפרים היה צימאון גדול לארץ ישראל. בדברי הימים⁴ מסופר על בני אפרים שנהרגו על ידי אנשי גת הנולדים בארץ. אביהם אפרים היה חי באותו זמן והתאבל על בניו ימים רבים. פשט הפסוקים מורה שבני אפרים הגיעו לארץ ישראל בזמן שעוד אפרים עצמו היה חי במצרים. על כך אומרים חז"ל שבני אפרים יצאו ממצרים לא"י קודם הזמן ומשום כך נהרגו. ובלשון הגמרא "אלו בני אפרים שמנו לקץ וטעו"⁵. והנה בפרקי דר"א⁶ מובאת ידיעה מפתיעה. המנהיג שדחף והוביל את בני אפרים לצאת קודם הזמן היה לא אחר מאשר נון אביו של יהושע. "כל אותן השנים שישבו ישראל במצרים ישבו בטח ושאנו ושלו עד שבא נון מבני בניו של אפרים ואמר להם נגלה לי הקב"ה להוציא אתכם ממצרים". עולה אפוא שנון עצמו היה מנהיג שדחף להגיע ולהיכנס לארץ ישראל, ויהושע בנו ירש את מסירות הנפש

שבט אפרים והדגים

יעקב מברך בפרשה את אפרים ומנשה בברכה המפורסמת "המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי וידגו לרוח בקרב הארץ". רש"י מסביר שברכת הדגים היא פריה ורביה, כמו הדגים שמסוגלים להטיל אלפי ומאות אלפי ביצים. יוסף כשמו שייך לכוון ההוספה, לכן ברכת הריבוי וההוספה מתאימה לבניו שיוסיפו לגדול ויתרבו כדגים. בספר יהושע¹ מסופר שברכת הריבוי התקיימה בשבטי יוסף, שבזמן ההתנחלות בארץ טענו בפני יהושע שנחלתם קטנה יחסית לריבוי העצום שלהם. מלבד זאת יש בהשוואה לדגים עומק מיוחד שמאיר את החיים בארץ ישראל. השם אפרים מבטא את הרחבת החיים והפריין שבהם זכה יוסף במצרים, "כי הפרני אלוהים בארץ עניי".

לעומת מנשה ששמו מבטא את שכחת העבר והצרות של יוסף. לכן נראה שברכת הדגים שיש בה פריין שייכת יותר לשבט אפרים ממנשה. קשר הדגים לאפרים בא לידי ביטוי בכמה מקומות. אנשים רבים נקראים בשם אפרים פישל (פיש-דג), בדומה לדב בער (דב) וזאב וולף (זאב). בספר אמרי פנחס² מקשר זאת לברכת הדגים בפרשה. "מה שקורין לאפרים כינוי פישל, הוא מחמת שיעקב בירך את בניו וידגו לרוח. והשם אפרים נכלל יותר בהברכה". ובספר הפליאה³ מובא שבראש דגלו של אפרים שסמלו שור היתה דמות דג ועליו ווי זהב.

חודש כסליו. "שביל ישראל". צפון הארץ. בין דן לקיבוץ יגור. מטיילים מעטים משוטטים כאן בתקופת שנה זו ויש שמעדיפים דווקא אז. אסף הוא אחד מהם. כשהטבע פותח את היכליו במלוא הדרו - הוא אומר - "אז הירוק עמוק יותר, האדמה ריחנית יותר ויש שפע משחקי אור וצל ברקיע השמים. הגוף רגוע, הזיעה נשלטת, ההליכה קצבית, מדויקת וכמעט מדיטטיבית. בדידות מבורכת, מסע אישי, עיבוד נפשי וחשיבה רציפה".

אסף זה, דרך ארץ שלו קודמת לתורתו, אף שטרם נחשף אליה... סרן ביחידת שלדג. אותות הצטיינות דבקו בו משחר חייו. את מסעו זה התחיל סמוך לקיבוץ דן ומגמת פניו - ירושלים. מהלך כ-24 ימים. בשלושת הימים הראשונים לא פגש נפש חיה. בצהרי היום הרביעי שעה שנותר בסוכת ארעי מחמת טיפוס גשם הולך וגובר, שמע קול צעדים. מבעד לחרכי הסוכה ראה בחורה צעירה לבושה בצניעות מופלגת, מקל הליכה גולמי בידה, מהלכת בתנועת ריקוד ומפומת בעליזות אל נוכח טיפות הגשם. חלפה על פני הסוכה והמשיכה בדרכה. כשהרחיקה ופסק הגשם, העמים תרמילו והמשיך בדרכו. מקץ כחצי שעה שמע פצפוף זרדים מתכלים באש. התקרב בהירות. היא הרגישה בנוכחותו והמשיכה בשלה. ביקש רשותה לשבת. שתקה. פירש שתיקתה כהודאה וישב בלי אומר ובלי דברים. מזגה לעצמה כוס קפה ושתתה. כשסיימה ופנתה ללכת העיז לשאול אם תחשב לו חוצפה לשוחח מעט. נעמדה מהליכתה כמהססת. "מה שמך?" שאל. "שמי שמור במערכת" אמרה. "ומה מביא אותך לטייל בתקופה כזו?" שאל. "ההולך בקיץ רואה שביל, ההולך בחורף פוגש חיים" הבריקה.

הוא הצביע בדאגה מערבה כרומו אל השמש ששקעה כבר ברובה. היא נרמזה והצביעה אל עבר בית בקצה קיבוץ יגור. "יש שם 'מלאכי שביל', אני רגילה ללון אצלם כשאני מטיילת כאן וזה קורה לעיתים תכופות" אמרה. זקף אצבעו כתלמיד הנוטל רשות דיבור בתחינה ושאל:

"את יודעת, יש מושג ביהדות שאני לא מסוגל להבין אותו. יש לך דרך פשוטה להסביר לעם הארץ כמוני מה זה נשמה? שאל, בתקווה להנשים את השיח.

"זה לא לפגישה מקרית וחולפת לבלי שוב" אמרה. "ולמה שתהיה מקרית וכת חלוף? מי כמוך יודעת שאין דבר כזה: מקרה",

"כפי שאתה רואה השמש כבר שקעה ואני צריכה להגיע לחדר האירוח שלי. "תרשי לי ללוות אותך עד לשם?" היא שתקה. פירש שתיקתה כהסכמה. הלך לפניו בשתיקה.

צלצלה ממכשיר הטלפון. למארחיה. אשת הבית יצאה לקראתה וחייבה אותה בחום. "ברוכה הבאה. ומי הבחור הנחמד הזה?" שאלה. "חבר שלך יעלי?" "ממש ממש לא!" לחשה לאוזניה בהדגשה יתרה. "והיכן הוא ישן הלילה? הוא אמר לך?" "אין לי מושג" אמרה. פנתה לחדרה וסגרה אחריה את הדלת. "יש לך מקום שינה ללילה? שאלה בעלת הבית. "האמת שלא" השיב.

"איזה מזל! דווקא היום מישוהו ביטל ויש מקום עבורך ביחידה סמוכה". שנת לילו נדה. אין זה סוד שיעל מצאה חן בעיניו. הוא התרשם כל כך מ"פרוכת צניעותה" שנפרסה בינו לבניה כקו גבול של אור המצווה: עצור. כשקם בשעת בוקר מוקדמת ופנה ל"שביל" להמשיך בדרכו ראה אותה עומדת דומם בתפילה פשוטה בין העצים. גרונה נטוי, עיניה מצועפות, מלמוליה עטופי סוד, הבעת עריגה וכיסופין על פניה. שיח ושיג לה עם בוראה!

אסף נשבה בקסם דממת תפילתה. מעולם לא התמוגגה נפשו כך מעוצמתה של דממה, אף ש"שולדגניק" הוא ו"אומנות" דממה: "אנשי הצפרדע, אנשי הדממה \ איש לא ראה, איש לא שמע \ איש לא הבחין בקולות מלחמה \ האם היו פה אנשי הדממה?"

הוא המתין בדממה עד שירדה יעל מ"אצילות" ל"עשיה", התיישרה דוממת על סלע דולומיט קשה ונותרה כך מהורהרת שעה ארוכה. נטלה תרמילה מחדרה ושבה לתוואי השביל. אסף עדיין עמד שם. צעדו יחד וכל אחד לחוד. כשהומתקה מעט הזרות סיפרה לו על אהבתה לבורא עולם, תורתו, מצוותיו, עמו וארצו. אף הוא האריך לספר על הלך מחשבתו השקפת עולמו ועל אורח חייו החילוני...

מקץ שעת הליכה נינוחה השפילה עיניה ואמרה לו: "אסף דרכינו נפרדות כאן! לך לדרך, אינני רואה סיכוי שקשר עמוק ומשמעותי יוכל להתפתח בינינו חוץ מסתם ליבוי רגשות עקר ומיתר. אנחנו כל כך שונים זה מזו" פסקה.

"יעל! אבל מה אעשה שאני לא מרגיש רחוק ממך בכלל! אישיותך כאדם בכלל וכאדם מאמין בפרט חוללו בי מהפך סמוי. שכבת עומק בתוכי שלא הייתי מודע לה עד עתה התעוררה לחיים.

נו! ואחרי שילדת אותי, תיעלמי וזהו?!" היא חייכה במבוכה ואמרה: "אם באמת אתה רוצה להכיר את היהדות תעשה את הדרך לשם לבד כדי שלא יהיה חשש ולו הקטן ביותר שאתה עושה את זה בשבילי. צא לדרך ואם תרגיש ביום מן הימים שמצאת בתורה את שאהבה נפשך הנה מספר הטלפון שלי אם

אהיה פנויה עד אז." "אבל מדוע שלא נעשה הדרך יחד יעל? טובים השניים מן האחד" לא? "מבחינתי אין מקום לוויכוח. לך לך. אגב, מכון מאיר מקום מצוין בשבילך". אמרה ולא יספה. בראשית חודש כסלו של שנת התשס"ט ניצב אסף בשערי מכון מאיר. התמזל מזלי להיות לו לרב וחבר ב"שביל ישראל" החדש שלו. סיפר לי קורותיו. על אודות עברו הצבאי גילה טפח וכיסה 2000, אבל מחיפוש ב-Ai יכולתי לשער "אפס קצה" עלילותיו של סרן ביחידה זו...

סיפר לי בכנות שובת לב על פגישתו עם יעל ואיך דרכה נשקף לעיניו יופיה של היהדות כולה עד שהרגיש צורך למצוא בה את ה"שביל הישראלי" שלו... סיפר שהבהירה לו שעליו לעשות תהליך זה בצורה עצמאית ולשם שמים, ואם ברבות הימים זהותו היהודית תכה שורש, תנץ נץ ותגמול פרי הוא רשאי לצרור איתה קשר אם לא תינשא עד אז. מה נפלא אם אהיה השליח להשיבו ליעל ולעמוד תחת חופתה, הרהרתי.

מקץ חודש ימים בישיבה התרתי לו לשתף את יעל בפרקי מסעו בישיבה. שיחתם היתה קצרה ועניינית. הוא שיתף אותה בדברי תורה שהכין לסעודת השבת בישיבה. מקץ חודש נוסף שוחח איתה באריכות עד שלהטו תנוכי אוזניהם מחמימות הסלולה. מקץ שבוע נפגשו. "זרותם" התמתקה ל"זהות". וכך היה מנהגם עד חודש אדר התש"ע. צימאנו האדיר לדעת להקשיב לפגוש להתחבר ולהשתתף למעיינה של תורה לא ידע גבול ובצירוף שלל כשרונותיו המגוונים "התייחד" עם התורה והתארס לה. מורשה קהילת יעקב.

בוקר אחד גיליתי לו דעתי שהגיעה "עת דודים". היה זה יום שלג כבד בירושלים. התנועה הושבתה והרחובות ריקים מאדם. אותה שעת בוקר מוקדמת ישבנו שנינו סמוך לחלון הפונה לשרדה. פתיתי שלג מילאו את האוויר במחול תזויתי. "צא עכשיו, תגיע לביתה ותציע לה נישואין!" אמרת: "במזג האוויר הזה?" שאל בתמיהה.

"אני מתפלל עליך אסף. סרן בשלדג שכח משנתו?! כן עכשיו!" חזרתי כמצווה. ליוותי עד לפתח המכון. עקבתי אחרי ריצתו על השלג הרך עד שנעלם מעיני. בשעת ערב מוקדמת חזר למכון, הגיע לשולחני דומע מאושר. "אנחנו מתחתנים!!" אמר. "בשבילי - נברא העולם" הוסיף במליצה.

הבהרה סיפורי המדור: מהם סיפורי אמת "מטוטטשים" של בע"ת (ובתוכם הכותב). ורובם פרי ה"דמיון" או חלקיקי אמת ש"חבורי יחידו". אלא אם יציין אחרת ymailka02@gmail.com

יעקב היא זו שתנחל את הארץ. וידגו לרוב בקרב הארץ. מי ששמו כשם הדג ינחל את הארץ.

1. פרק יז
2. שער ד שבת ומעדים
3. ד"ה ודע והאמין
4. פרק ז
5. סנהדרין, כ"ב:
6. פרק מז
7. בראשית רבה ג, ג.
8. מ"ח, טז
9. בראשית ז, כב

מהאדמה שחומרה גס, ולא כעופות שנבראו מהרקק, הדגים נבראו מהמים, ממקור הטהרה, מהמים שמתהרים את הטמאים. בניין החיים בארץ ישראל בא לגלות את הטהרה שבמים במרחבי הארץ בעלת החומר העכור. לכן תנועת החיים של הדגים שהונחה בעומק שבט אפרים מברכתו של

המשך המאמר מעמוד 3 של הרב טרבלסי <

שהסיבה שהדגים ניצלו ולא מתו במבול היא משום שלא השחיתו את דרכם כשאר בעלי החיים. הדגים מבטאים אפוא חיים טהורים ונקיים. לא כמו החיות והבהמות שנבראו

על הרגלים או על הברכיים

"אתה רואה את המגורים פה, של כל היהודים - כגטו גדול, ואני רואה את זה בדיוק הפוך - בבית אין גטו. זה הבית. ושם זה גטאות קטנים שאתה חשוף ונתון לחסדי אחרים".
ריאיון פוקח עיניים על הסכנה הממשית שמרחפת מעל היהודים בגלות

לא תועיל. הגלות עלולה להשכיח את התכלית ובכך לאבד את הזהות שלנו. עד לסערה, שסופה להגיע ולטלטל את יהדות הגלות עד שתפקח את עיניה.

סיפורו המרגש של עווד, של העצירה רגע לפני הנפילה מצוק ההתבוללות, ממחישה את מושג שמירת הברית במוכן העמוק והלאומי, אם אתה מחובר אל הברית - לזהותך, לעמך ולאלוהיך - סופך שתשוב גם לארצך.

קדימה ומבין לאן דברים הולכים. אני לא רוצה לברוח. אני רוצה ב'קלאס', לעזוב. כמו שעשית; עם לוח הופעות מלא".

נקודת המחלוקת בין שניהם הוגדרה על ידי עווד בצורה מדויקת, שמחדדת את ההבדל בין מבט גלותי למבט גאולי, ומלמדת שמבט גלותי יכול להיות גם ליהודים שגרים בארצם:

"פה הסיכויים שלך לעמוד על שלך, להיות גאה במי שאתה ולא לחיות בגטו, כי אתה ואני לא מסכימים על נקודה אחת אני מבין, אתה רואה את המגורים פה, של כל היהודים - כגטו גדול, ואני רואה את זה בדיוק הפוך - בבית אין גטו. זה הבית. ושם זה גטאות קטנים שאתה חשוף ונתון לחסדי אחרים".

למי שעוד לא צפה בריאיון המרתק של עווד ניר אצל דניאל דושי או האזין לו - ממליץ לעשות זאת בהקדם. יש בריאיון הזה מצד אחד זיקוק של ההתפכחות שחלק מהחברה הישראלית עוברת, ומנגד - עיוורון וחוסר מוכנות לקבל את המציאות הקשה שהולכת ומתרגשת על יהדות הגולה. עננים ששוב מתקדרים מעל ראשי היהודים בגולה אך אלה מסרבים שוב לראות את המציאות ומעדיפים לשגות באשליות.

עווד ניר הוא מוזיקאי ישראלי שירד מהארץ לפני כעשרים שנה והיגר לאמסטרדם. סיבות הירידה מהארץ היו תעסוקתיות. בארץ לא הצליחה קריירת המוזיקה שלו לשגשג בעוד בחו"ל הוא הפך לאומן מצליח ובעל שם. עווד היה לדיגיטי ידוע ומצליח. עד ליום שבו הכול השתנה.

האנטישמיות הגואה בכל רחבי העולם גרמה לעווד להבין שליהודים אין עוד מה לחפש בנכר והוא קורא לאחיו היהודים בגרון ניהר, מעל כל כמה, לעלות ארצה ומהר, לפני שיהיה מאוחר. הוא בעצמו עלה ארצה והתחתן לא מזמן עם ישראלית.

לקראת סיום הריאיון עווד מטיח בדושי את האמת שאי אפשר להתחמק ממנה בפנים, ומספר סיפור אישי מרגש ומצמרר: "זהות היא הכול. זהות בסוף מכרסמת כך כשאתה זונח אותה. אני גם הייתי שם... עמדתי להתחתן עם הולנדית קתולית. ליהודי מאמין זה עניין. אתה יודע איפה זה נפל? כשהיא אמרה לי שהיא לא מוכנה שאם יש בן הוא יעבור ברית מילה. אמרתי לה: זה לא יקרה! הבן שלי נכנס בברית אברהם! לא מוכנה? נסגר העניין... אני מודה לאלוהים כל בוקר על מה שלא קרה לי. שניצלתי מהדבר הזה..."

דושי לעומתו לא מצליח להבין למה בארץ כאן טוב ובטוח יותר, הרי גם כאן רודפים אותנו וטובחים בנו. עווד מסביר לו שוב ושוב, למעלה משעתיים, את ההבדל בין מצבו של היהודי בגלות לזה של יהודי בארצו. וכפי שהוא אומר: "אני מעדיף למות על הרגליים מאשר לחיות על הברכיים". "אני לא רוצה לחיות ככה יותר". כתגובה לכמה חוויות טראומטיות שדניאל דושי תיאר, מקורותיו כמפקד בצבא שחייליו נהרגו וכמי שהיה עד לפגיעו רצחני שבו נהרגו סביבו אנשים, הגיב עווד ניר במילים הבאות: "פה החוויה שלך היא קשה, אבל אתה עדיין בעל הבית. אתה רוב בתוך רוב. שם אתה תהיה נתון לחסדי אחרים. אתה תהיה כמו שסבא רבה שלך בפולין היה נתון לחסדי הפריץ באותו רגע. אתה תהיה נתון לחסדי משטרה שאולי לא תחטוף כדור בשבילך. ואני אומר לך, שהיא לא תחטוף כדור בשבילך!"

עיניים סתומות לרווחה

פרשת ויחי היא פרשת הירידה לגלות. בדבריו לפרשה מתאר הרב יהודא ליאון אשכנזי (מניטו), את סתימת העיניים של הגלות:

"פרשת ויחי... מתחילה אחרי רווח קטן ביותר, מורגש בקושי, ועל-כן היא נקראת: 'סתומה מכל הסתומות'. רש"י, המצטט את המדרש, נותן שני הסברים לתופעה זו (בראשית מז, כח): 'למה פרשה זו סתומה? לפי שכיוון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם'. דבר אחר: שביקש לגלות את הקץ לבניו, ונסתם ממנו.

"כלומר: יש בגלות סכנה של שחיקת זהותנו, ומתוך כך גם סכנה של סילוף תודעתנו העצמית המביא להעלמת התקווה לגאולה. במצב זה, מושג ה'ציפייה לישועה' מתרוקן מכל משמעות ממשית, והציפייה הופכת לאידיאל בפני עצמו, סוג של 'ציפייה לשם ציפייה', מה שמשכיח את תכליתה: הישועה עצמה, שתשים קץ לציפייה".

בשולי דבריו אפשר להוסיף שסתימת העיניים מצרת השעבוד איננה עדיין השעבוד בפועל, שיתחיל בעוד כמה עשרות שנים. סתימת העיניים היא חוסר היכולת לזהות את הסכנה הממשית כבר ובה. וכשהיא תגיע - גם הורדת הפרופיל כבר

בבית אין גטו

הריאיון נפתח בשאלתו של דניאל דושי: "האם לדעתך היהודים צריכים לעזוב את אירופה, לברוח מאירופה כרגע?" עווד משיב לו לאחר מחשבה קצרה: "צריכים לעזוב את קנדה, צריכים לעזוב את אוסטרליה, צריכים לעזוב את בלגיה, את הולנד, את צרפת, את שוודיה, נורבגיה..."

דושי: "למה?"

עווד: "אני בתוקף עבודתי עובד איתם. ואני שומע מה הם אומרים. אני קורא בשפות זרות מה הם חושבים. אדם רואה חמש מאות קילומטר

"אַשְׁרֵיךָ יִשְׂרָאֵל"

ציפורה רוזנברג

סוּגְרָ מְעַל
 שֶׁל גְּלוּי הַקֶּץ
 שְׁכַמְעַט נִסְתָּם
 בְּעֵת נֶרֶץ הַגְּלָגֶל לְמִטָּה
 וְהָרוּחַ תָּשׁוּב לְמַעְלָה

הַשְׁמֵשׁ מִחִלּוּם קְדוּם
 אוֹסֵף אֶת אוֹרוֹ
 אוֹסֵף אֶת עֲצָמוֹ וְגוֹפוֹ
 אוֹסֵף אֶת בְּנָיו וְרוּחָם
 בְּעוֹד בְּבֵרַת דָּרָךְ
 מְצַפֶּה לְאֵם הַשָּׁבָה
 בְּעֵת צָרָה

מְשַׁכֵּל יָדָיו
 בְּשׁוּם שְׁכָל מִדָּבָר
 מֵאֲחַל שְׁמִיכַת
 הַמְּלֶאכֶה הַגּוֹאֵל
 לְנַעֲרִים חֲסוֹנִים
 אֶפְלוּ בְּהַסְתָּרָה

קוֹרָא בְּשֵׁם
 מוֹסִיף בְּנָיו
 מְצַפִּין מִסָּרִים
 מְנַצְנֵץ מְשַׁאֲלוֹת
 מִיִּחַל וּמְקַוֶּה
 שְׁכַח הַמְּשִׁיכָה
 לֹא יִפִּיל אוֹתָם
 לְאַרְצֵיֹת עֹכָרָה

מְהַדֵּק אֶת הַשְּׁבִטִים
 בְּשִׁבְטֵיִם הַמְּפִיצִים
 אֲנֻגִיּוֹת שֶׁל בְּרָכוֹת
 אֶחָד עַל חֶבְרוֹ
 בְּהַזֵּן חוֹזֵר

יּוֹדֵעַ שְׁסוֹפִים
 נוֹשְׂאִים סְפוּר
 שְׁלֹא נִגְמַר
 בְּכָאן וּבְעַכְשָׁו

קוֹל מְנַחֵף בְּחָלָל
 "יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת"
 צָרוֹר בְּצָרוֹר הַחַיִּים
 וְעוֹד קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע
 עִם לוּוֵי תְּפִי הַמְּלַחֲמָה
 "עִם יִשְׂרָאֵל חַי"

וְהָד עוֹנָה מִמָּרוֹם:
 "אַשְׁרֵיךָ יִשְׂרָאֵל
 עִם נוֹשָׁע"!!!!

לתגובות: ziporaz@gmail.com

החזרה בתשובה בנישואין

ישנה חשיבה אצל חלק מן החוזרים בתשובה, שהחזרה בתשובה, היא מעין תרופה לכל הבעיות, הן האישיות והן הזוגיות. דפוס חשיבה מעין זה, עלול לייצר החמרה של הקשיים שהיו, טרם תהליך החזרה בתשובה.

הגיע אלי זוג צעיר, נשואים שנתיים ולהם ילד בן שנה. בלבוש החיצוני, ניכר היה שהם בתהליך של התחזקות רוחנית. מהקשיים שתיארו בפני, שמתי לב שהם שמו את החזרה בתשובה, כפרמטר מאד משמעותי בחיים שלהם. כאשר בעצם, הם **משתפים בקשיים שיש לזוגות רבים, ללא קשר לתורה ולמצוות.**

מכיוון שכך, ביררתי כיצד היא חווה את החזרה בתשובה. הבנתי שהיא מרגישה כבדות ופחד. היא מתפללת ואומרת תהילים, כדי שה' לא יכעס עליה ועוד... מבחינתה, שמחת החיים הייתה עם חברות, כך שעקב חזרה בתשובה התנתקה מהן ואין לה מילוי נפשי שתואם את הדרך החדשה שבחרה. לעומתה, הוא עובד, מתפלל, הולך לשיעור תורה ויוצא עם חברים. את השותפות בצורכי הבית והטיפול בתינוק, הוא רואה כעול כבד ואינו פנוי לביטויים הרגשיים של אשתו שמרגישה בדידות וחוסר קשר רגשי.

הלך ועלה הצורך להבחין בהבדל בין התחזקות רוחנית לבין יחסים זוגיים רגשיים שעליהם לפתח ביניהם, בד בבד, לבדוק כיצד ההתחזקות הרוחנית,

תומכת, מחזקת ומעצבת את היחסים הזוגיים, על כל רבדיהם.

מהם הקשיים הייחודיים בנישואין לחוזרים בתשובה מהסגנון הזה?

- **הם לומדים שפה רוחנית, הלכתית ואולי גם רעיונית חדשה, אך הדפוסים הרגשיים, נשארים כפי שהיו.** כמו: ריחוק רגשי, קשיי אינטימיות, דפוסי שליטה, ריצוי, התנתקות, תקשורת לקויה וכד'. הם למדו התנהגויות חיצוניות "דתיות" וחסרה להם תורת חיים שתיגע ברבדים הרגשיים בזוגיות.
 - **ההתחזקות בתשובה, עלולה לשמש ככלי ניגוח ולהימנע משותפות ונשיאה בעול הבית והמשפחה ובכך לשרת אינטרס אישי, על חשבון השני.** באופן כזה החזרה בתשובה, היא גורם שלישי שיוצר חיץ ביניהם. כמו: "אני לומד תורה ולא יכול להגיע בזמן שאת צריכה אותי..."
 - **ייתכן בלבול בין ערכים לבין דפוסי התנהגות.** כמו ביטול עצמי, עקב התנהגויות בעבר שלא היו רצויות, בלשון המעטה. "כל מה שחייתי בעבר לא נכון ועכשיו אני צריכה לחיות אחרת, גם אם לא מרגישה חיבור לדרך החדשה...". כתוצאה מכך, לאחר תקופה או שנים מספר, עלולים לבעוט בדרך החזרה בתשובה.
- אם אחד מהם בדפוס מרצה או נמנע, הם עלולים להתבלבל ולומר שמכיוון שרוצים שלום בית שזו כביכול "דרישה" וחובה מהתורה, יוותרו על

בירור קונפליקטים ו/או קשיים רגשיים ביניהם ויבטלו את רצונם ואת עצמם. זה קורה כשנמצאים בתהליך החזרה בתשובה, באין דמות מכוונת שנותנת מקום, גם להתחזקות רוחנית וגם לצרכים הרגשיים האישיים והזוגיים, בו בזמן.

בפגישות היא העלתה געגוע לעולם הקודם, בתחושת אשמה. היא גם האשימה את עצמה שאולי מכיוון שהאיצה בו בתהליך התשובה, הוא מחפש דרכים להתנתק ממנה. היא נראתה מבולבלת וחסרת אונים.

עתה היא לומדת, מהי חזרה בתשובה באופן שמשמח אותה ואנחנו עובדים על הקשר הזוגי, באופן שהחזרה בתשובה, תעזר אותם ותקרב ביניהם.

במאמר הזה, תיארתי מקרה של זוג מסוים. יחד עם זאת, אני משערת שיהיו קוראים שימצאו את עצמם, בחלק ממה שתיארתי, גם אם לא ממקום של התחזקות רוחנית. חלק ניכר מההתמודדות של מי ששומר תורה ומצוות, הוא כיצד חיי תורה עוזרים לשכלל את המצבים הרגשיים בנישואין. האם העומס המשפחתי לא מאפשר קיום של לימוד תורה, או ההפך? האם אנחנו יודעים לחיות חיי תורה, דווקא בתוך הקשיים בחיים? לשכלל אותם ולעזר את המידות שלנו, מתוך הכוונה של תורה? אשמח לקבל מכם הקוראים משוב, מה מתוך המאמר הזה, עורר בכם ואולי גם עזר לכם.

הצוואה החינוכית של יעקב אבינו

כשאדם נפרד מן העולם, המסכות יורדות. זהו רגע של אמת צרופה. יעקב אבינו, שראה הכל בחייו, אוסף את בניו סביב מיטתו. הוא יודע שהוא לא משאיר אחריו רק משפחה, אלא מייסד אומה. וכדי לבנות אומה - אי אפשר שכולם יהיו אותו הדבר. רובנו, כהורים, מחזיקים בלב (במודע או שלא במודע) פנטזיה על "הילד המושלם". אנחנו רוצים שיהיה להם קצת מכל דבר: שיהיו חכמים אבל גם חברותיים, מנהיגים אבל גם צנועים, עדינים אבל עם עמוד שדרה. כשהילד שלנו מפגין קיצוניות לכיוון אחד - אנחנו נבהלים. אנחנו מנסים "לאזן" אותו, להפוך אותו ל"רגיל".

אבל בפרשת השבוע, פרשת "ויחי", יעקב אבינו מלמד אותנו שיעור מאלף באומץ הורי. הוא מביט ב-12 בניו במבט חודר. הוא לא נבהל מהשוני הקיצוני ביניהם. להפך: הוא מבין שהשוני הזה הוא סוד הכוח שלהם.

יעקב לא נותן ברכה אחידה של "תהיו צדיקים". הוא נותן לכל ילד אבחון אישי.

הוא מזהה אצל יהודה את כוח המנהיגות ("גור אריה"), אצל נפתלי את הקלילות והיכולת לרוץ ("איילה שלוחה"), ואצל זבולון את החיבור לעולם המעשה והמסחר.

יעקב מבין עיקרון פסיכולוגי עמוק: ילד לא יכול לפרוה אם הוא מנסה להיות מישוה אחר.

תחשבו על ילד שמהותו היא "רוחנית" וחולמנית. בעולם שלנו הוא עלול להיתפס כ"מעופף" או

"מחפש את עצמו", מתפרץ ולא מווסת השאלה הגדולה היא למה הילד זקוק? זו המטרה שמול עינינו. ולא איך "נמשמע" את הילד...

פסיפס של אחדות

המסר של הפרשה לנו ההורים: אל תפחדו מה"שריטות" או מהקיצוניות של הילדים שלכם. יש צורך בעידון. יש חשיבות לגבולות ולצד זה אל לנו לקצץ את הכנפיים אלא לראות למרחוק, לזהות את הכוחות ולבחון למה הילד זקוק.

האחדות של עם ישראל נוצרת דווקא בגלל שכל שבט מחזיק "צבע" אחר בקשת. כדי שהעולם יתקיים צריך את אנשי המעשה ה"ביצועיסטים", אבל צריך גם את אנשי הלב הרגישים ואת האנשים עם הבעירה הפנימית.

השבת, בואו ננסה לאמץ את המבט של יעקב אבינו.

במקום לשאול "למה הוא לא יכול לשבת בשקט כמו אחותו?", ננסה לשאול: "מהי הברכה המיוחדת של הילד הזה?"

האם הוא האריה שצריך להוביל? האם הוא האיילה שצריכה מרחב ותנועה?

במקום לנסות "לתקן" אותם נקנה להם דרך ארץ מבלי לבטל את מי שהם. ניתן להם את ההכרה במי שהם באמת. כשאנחנו מברכים את הילד "כברכתו" - לפי המהות שלו - הוא יכול לצמוח להיות האדם הגדול שהוא נועד להיות. שבת שלום.

מנותק. באוטומט ההורה ינסה "להנחית" אותו לקרקע בכוח. יעקב מלמד אותנו לראות בזה ברכה - זוהי יכולת ראייה למרחוק, זוהי נפש שיודעת להתרומם מעל היומיום. הברכה חלה רק כשהיא מדויקת למהות של האדם - "איש אֲשֶׁר כִּבְרָתוֹ בְּרַךְ אֹתָם".

האומץ לראות גם את הקושי כפוטנציאל

המבחן הגדול של יעקב הוא מול הבנים בעלי המזג הסוער, שמעון ולוי.

אלו ילדים עם "אש" גדולה, כעס ועוצמה ("כלי חמס מכרותיהם") בלי פשרות מול עוולות. הורים לילדים כאלה מכירים את הפחד: הילד מתפרץ, אגרסיבי, "לא רואה בעיניים". האינסטינקט שלנו הוא לנסות לכבות את האש הזו, להפוך אותם לשקטים וממושמיעים.

יעקב עושה משהו אחר. הוא לא מתעלם מהסכנה ("ארור אפס כי עז"), אבל הוא לא זורק אותם.

הוא מבין שכשהם "לא במיטבם" - התכונה הזו הרסנית. אבל אם נתעל את האנרגיה הזו נכון,

אם ניתן לה גבולות ומטרה, היא תהפוך לכוח של קדושה. ואכן, שבט לוי - השבט הלוחמני והקנאי - הוא זה שהפך לשומר המשכן. יעקב

מלמד אותנו שאין תכונה רעה, יש תכונה שלא מצאה את הצינור הנכון שלה. ילד עם נטייה להשתלטות, למשל, הוא פשוט מנהיג שעדיין

לא למד איך לתת ערך לאחרים.

ממילא המבט הוא עם משקפיים מגדלות. כשהילד

אהבת אחים

בְּקִרְשֵׁת הַשָּׁבוּעַ, פְּרִשֵׁת 'יוֹחִי', אָנוּ קוֹרְאִים עַל אֶחָד הַרְגָּעִים הַמְרָגְשִׁים בְּיִתְהוּ, כְּאִשֶּׁר יוֹסֵף מְבִיא אֶת שְׁנֵי בָנָיו, אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה, כְּדִי שְׁיַעֲקֹב יִבְרַךְ אוֹתָם. יַעֲקֹב מְשַׁכֵּל אֶת יָדָיו - הוּא מְנִיחַ אֶת יָד יְמִינוֹ עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל אֶפְרַיִם הַצָּעִיר, וְאֶת יָד שְׂמָאלוֹ עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל מְנַשֶּׁה הַבְּכוֹר. יוֹסֵף מְנַסֶּה לְתַקֵּן אֶת אָבִיו וְלִהְזָכִיר לוֹ שֶׁמְנַשֶּׁה הוּא הַבְּכוֹר, אֲךָ יַעֲקֹב מְסַבֵּיר שֶׁכֵּן נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת.

וְכֵן קוֹרֵה דָבָר מְפָלֵא! בְּכָל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים בְּתוֹרָה, רָאִינוּ מְרִיבוֹת בֵּין אֲחִים: קִיָּן וְהֶבֶל, יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל, יַעֲקֹב וְעֵשָׂו, וְאֶפְרָיִם וְיוֹסֵף וְאַחֵיו. תְּמִיד הִיְתָה קְנָאָה וְתַחֲרוֹת עַל הַבְּכוֹרָה וְעַל הַבְּרֻכּוֹת. אֲבָל אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה הָיוּ הָאֲחִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁחִיו בְּשָׁלוֹם וּבְאַחֲדוּת. מְנַשֶּׁה לֹא נִעְלַב שְׂאֵחִיו הַקָּטָן קֶבֶל בְּרֻכָּה חֲשׂוּבָה יוֹתֵר, וְאֶפְרַיִם לֹא הִתְגָּאָה עַל אֲחֵיו. מִנֵּין הִיָּה לָהֶם הַכֹּחַ הַזֶּה? הֵם לָמְדוּ מֵאֲבִיהֶם יוֹסֵף, שֶׁהַכֹּל מֵאֵת ה'. הֵם הִבִּינוּ שֶׁלְכָל אָדָם יֵשׁ אֶת הַתְּפִקִיד הַמֵּיחָד שְׁלוֹ בְּעוֹלָם, וְאִין צָרָךְ לְקַנֵּא בַחֲבֵר אוּ בְאָח.

בְּזְכוּת הַשָּׁלוֹם הַזֶּה, עַד הַיּוֹם הַזֶּה, בְּכָל לַיִל שֶׁבֵּת, הוֹרִים יִבְרְכוּ אֶת יְלָדֵיהֶם בְּמִלִּים: 'יִשְׁיַמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה'. אָנוּ מְבַקְשִׁים שֶׁהַיְלָדִים שְׁלָנוּ יִהְיוּ כְמוֹתָם - אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, מְפָרְגִים וּמְכַבְּדִים, יוֹדְעִים שֶׁכַּחַת שֶׁל הַבְּרֻכָּה נִמְצָא בְּמָקוֹם שְׁבוּ יֵשׁ שָׁלוֹם.

יש, ערוץ הילדים

שאלות בפרשה

1. מדוע שיכל יעקב את ידיו כשברך את מנשה ואפרים?
2. לאיזו חיה נמשל יהודה, ולאיזו חיה נמשל בנימין?
3. מי נמשל לנחש ומי נמשל לאיילה?
4. כמה זמן בכו המצריים על פטירת יעקב אבינו?
5. היכן נקבר יעקב אבינו?
6. האם פרעה הסכים שיוסף יעלה לקבור את אביו?

המחשבה המנוחשת
מצאו למה התמונות רומזות

חידה

כיצד נקראים 'בני נינים' בפרשה?

חמלית השבוע

אל תפספסו את הפרקים בעונה החדשה של התוכנית "אבא ליום אחד" באתר ערוץ מאיר לילדים!

הידעתם? על פי הקבלה אפשר לדעת... את השם של הקופאית...
התקשרו אליי מהצבא ואמרו לי 'אתה מוקפץ' אז עניתי 'זאתה גזר' וניתקת...
מה נמלה אומרת כשגמל דורך עליה? 'אשירה לה כי גמל עלי'...

הבריאה

מאת יוסי שחר
להזמנת סדנאות קומיקס: 0549-256994

מה מיוחד בו?
הוא נוצר על ידי השבר הסורי-אפריקאי, ויש בו מגוון ביולוגי עשיר!

מדוע הים האדום נקרא אדום?
בגלל אצות מיקרוסקופיות מיוחדות שפורחות באדום!

ועובדה לא ידועה! מפלס הים שם נמוך נמוך יותר מרוב הימים בעולם!

יש בו שוניות אלמוגים צפוניות בעולם! הוא חם ומלוח מאוד, אבל מלא חיים!

ים סוף הוא בית גידול ייחודי עם אוצרות טבע נדירים שחשוב לשמור עליהם!

הידעתם?

בעצה ובתחבולה צריכים ללחום נגד כל המניעות, שאינן מניחות לגמור מחשבה מסודרת, הגיון משוכלל, והרגשות מפורטות. אלה הן הקליפות של עולם התורה, שהן עורגות אל החורבן והשממון, הרוחני והגשמי, שהחובה של בוני העולם היא להתגבר עליהן, ולנהל את המחשבות והיצורים הרוחניים, בכל ערכיהם, בתכנית בניית מסודרה, באופן שתהיה הנשמה מתדמה ליצורה, לבנות תמיד עולמות משוכללים, מלאי עוז ואומץ, חן ותפארת.

שמונה קבצים ת, כא

על סדר היום הרב שלמה אבינר

עדיין גנוזים בחלקם, ומתגלים מדור לדור. כל מה שעתידי להתחדש כבר נאמר למשה מסיני (מגילה יט, ב. ירושלמי, פאה ב, ד). אם הכל מסיני, איך אמר רבי עקיבא דברים שמושה רבינו לא ידע? המהר"ל מסביר בספר תפארת ישראל שמושה רבינו דרש את הכללים, ורבי עקיבא דרש את הפרטים, וכל הפרטים גנוזים בכללים. למשל, בימינו יש חשמל שאינו מוזכר בתורה. אלא אנו לומדים מהכללים שבתורה על חשמל, הכל היה גנוז בתוך תורת משה רבינו. ד. אפשר להסביר שהגר"א קיבל תורתו ברוח הקודש. אם כי לא פוסקים הלכה על פי רוח הקודש. בכלל, רוח הקודש מופיעה אצל האדם אחרי שהוא לומד הרבה מאוד, ומטפס בכל השלבים שבספר מסילת ישרים. אמנם יכול להיות שהוא לא פסק על פי רוח הקודש, אלא זה עזר לו ללמוד ולהבין את תורתם של רבותיו לעומקה.

האם הגר"א למד תורה אצל רבנים?

שאלה: למדנו שאנחנו חייבים ללמוד תורה מרב, אבל הגאון מווילנא לא למד מרב. איך יתכן?

לשאלה זו יש כמה תשובות:

- א. לכל כלל יש יוצא מן הכלל.
- ב. כתב ערוך השולחן (יו"ד רמב, לה) שהספרים הם רבותינו. אדם לומד רוב חכמתו מספרים. לכן, מה שאסור לפסוק הלכה בפני רבו, אסור לאדם לפסוק בלי ליעין בספרים. אבל זה חידוש גדול. אמנם מה שהגר"א למד מספרים, זה כאילו הוא למד מרב ממש משום גאונותו.
- ג. הגר"א כן למד אצל תלמידי חכמים, אבל הוא עלה על רבותיו, ואמר דברים שרבותיו לא אמרו. כן הוא בכל חידושים שנכתבו בכל הדורות. הרי האחרונים כתבו דברים שלא היו אצל הראשונים, והראשונים כתבו דברים שלא היו אצל הגאונים

הרב חגי לונדין ר"מ במכון מאיר

* בעת כתיבת שורות אלו התבררנו על פטירתו של הרב מנחם בן יעקב זצ"ל. מי שהיה מגדולי מלמדי הגמרא בישיבות הדתיות לאומיות. גם אני זכיתי ללמוד שנים תורה מפיהו. שיהי הדברים הללו לעילוי נשמתו. שבת שלום!

פקוד יפקוד

ספר בראשית לכל אורכו היה מלווה במאבקים - קין והבל, אברהם וסדום, יצחק וישמעאל, יעקב ועשיו, יוסף ואחיו. ניתן להתייחס מהתחלה כזו של ההיסטוריה האנושית.

דמויות ענק שלכאורה לא מצליחות להביא שלום והרמוניה לעולם. הלא נצח נאכל חרב? גם הסיום של ספר בראשית הוא עגמומי: יעקב מת. יוסף מת. והמסך יורד על בני ישראל לשעבוד במצרים.

כל כך ציפינו שיהיה הפי-אנדה, וזה לא קרה. הגדולים נעלמו; ומי יושע אותנו כעת? אבל בסוף הפרשה יוסף אומר ארבע מילים שיהיה להן נצח נצחים באוזני כל איש ואישה שיעמדו מול עתיד קודר: "ואלוהים יפקוד אתכם". נכון, עכשיו קשה; איראן מתחמשת לסבב שני; עזה עוד לא נכבשה; ביהודה ושומרון חבית חומר הנפץ הולכת וגודלת;

ואין גם פתרון מושלם מול השעבוד של אליטת הרשע שמפרפרת בפראות; ולא ברור כיצד הבעיות המשפחתיות, הפוליטיות והאישיות שלנו יגיעו לפתרון.

אבל דבר אחד בטוח: יש אלוקים והוא יפקוד אותנו! יתכן שזה לא יהיה בזמננו אלא בזמן הנכדים שלנו, אבל בסוף זה יגיע. אתם עוד תיקחו את ארון הקבורה של יוסף לארץ ישראל. אנחנו נחיה לנצח. אנשים שלומדים פרשת ויחי הם אנשים שלא מתרגשים מידי מסערת תקשורתיות.

הם גם לא נלחצים מקשיים ומחפשים קיצורי דרך כי אחרת "סוף העולם יגיע". הם פשוט עושים את מה שהם מבינים שצריך לעשות ויודעים שאלוקים יפקוד אותם; בעולם הזה או בעולם הבא.

ושהקב"ה פקד יפקוד אותנו.

תורה מול מדע

שיחות עמוקות בתורה ורחבות ידע במדע - בין תורה למדע, הכפירה וביקורת המקרא, חשיבות לימודי המדע ועוד... מאת הרב שלמה אבינר והרב ד"ר אריאל רוט 235 עמ', כ. קשה

ניתן להזמין בטלפון: 02-9973168 או באתר החדש: www.ChavaBooks.co.il

ניתן להשיג את כל ספרי ההוצאה בידינו ספרים רח' אבן ישראל 3 ירושלים

אתה השגריר למצווה!

בחודש אדר, זו ההזדמנות שלך לקחת חלק במצוות מחצית השקל! לפרטים - סרקו את הברקוד: